

Biologicals

Maag-, Darm- en Leverziekten

Inhoudsopgave

Klik op het onderwerp om verder te lezen.

Inleiding	1
Werking	2
Gebruik	2
Interacties met andere geneesmiddelen	2
TBC-screening	3
De 'gouden' vragen bij biologicalgebruik	4
(Opnieuw) starten met een biological	4
Controles	4
Invloed op de zwangerschap en borstvoeding	5
Autorijden	5
Reizen en vaccinatieadvies	5
Aanvullende informatie	5
Tot slot	5
Belangrijke telefoonnummers	6

Uw behandelend maag-darm-leverarts (MDL-arts) in het ETZ (Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis) heeft in overleg met u besloten u een biological voor te schrijven als onderhoudsmedicijn bij een chronische ontstekingsziekte van de darm (IBD). Deze folder geeft informatie over deze geneesmiddelen. Het is belangrijk dat u een aantal dingen erover weet. Lees daarom deze folder goed door. Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, dan kunt u daarmee altijd terecht bij uw arts of verpleegkundig specialist.

De volgende biologicals zijn op dit moment geregistreerd voor de behandeling van de Ziekte van Crohn en Colitis Ulcerosa.

- Infliximab (Remicade-remisima)
- Adalimumab (Humira)
- Golimumab (simponi)
- Vedolizumab(Entyvio)
- Ustekinumab (stelara)

Inleiding

In verband met een bij u vastgestelde chronische ontstekingsziekte van de darm, zoals de ziekte van Crohn en Colitis Ulcerosa, wil uw arts met een biological gaan starten. Met biologicals wordt pas dan gestart wanneer de huidige door u gebruikte medicijnen onvoldoende resultaat hebben gegeven of wanneer sprake is van een zeer ernstige vorm van de ziekte van Crohn of Colitis Ulcerosa.

Biologicals worden vaak in combinatie gegeven met andere medicijnen zoals Mesalazines en Thiopurines. Gemiddeld driekwart van de patiënten die in aanmerking komt voor de behandeling met dit middel heeft er baat bij.

In deze folder leest u informatie over de werking en bijwerkingen van deze geneesmiddelen en de medische controles passend bij deze behandeling. Biologicals worden ook gebruikt bij andere auto-immuunziekten zoals reumatoïde artritis en ernstige huidziekten (psoriasis).

Werking

De biologicals die voorgeschreven worden bij de ziekte van Crohn en Colitis Ulcerosa zijn Infliximab (Remicade-remsima), Adalimumab (Humira), Vedolizumab (Entyvio) en Ustekinumab (stelara). Golimumab (Simponi) is alleen voor Colitis Ulcerosa.

Deze medicijnen onderdrukken het ontstekingsproces, bevorderen het herstel van de darmwand en slijmvlies en het herstel van eventueel aanwezige fistels (niet-natuurlijk kanaal tussen twee lichaamsholten of tussen een lichaamsholte en de huid). De buikpijn en ontlastingsfrequentie (hoe vaak u per dag naar het toilet gaat) nemen af samen met het verlies van bloed en slijm. Uw ziekte komt daarmee beter onder controle waarbij we streven naar een stabiele en rustige (soms bijna) klachtenvrije fase.

Biologicals komen uit de biotechnologie. Bij een auto-immuunziekte worden in het lichaam eiwitten aangemaakt die het ontstekingsproces bevorderen. Het zijn ontstekingsbevorderende stoffen. Het activeert afweercellen waardoor de ontstekingsreacties doorgaan en/of toenemen. Patiënten met de ziekte van Crohn of Colitis Ulcerosa hebben te veel van deze eiwitten in hun darmwand en bloed. Door het proces waarbij een teveel aan deze eiwitten wordt aangemaakt te remmen of zoveel mogelijk tegen te gaan of helemaal te blokkeren, worden de ontstekingen minder ernstig of kan het ontstekingsproces soms helemaal stilgezet worden. Over het algemeen is binnen enkele weken het resultaat merkbaar.

Gebruik

Voor alle huidige biologicals geldt dat ze via een injectie of infuus toegediend moeten worden. De dosering wordt soms bepaald aan de hand van uw lichaamsgewicht. In principe werken deze middelen hetzelfde, de verschillen zitten over het algemeen in de toedieningswijze. Bij het opstarten krijgt u in korte tijd een aantal keer achter elkaar een toediening. Daarna gaat u over op onderhoudsbehandeling.

- Remicade of remsima en vedolizumab wordt via een infuus gegeven op de afdeling Dagbehandeling (ETZ TweeSteden) of verpleegafdeling etage C, kamer 1 t/m 16 (ETZ Elisabeth). Hoe vaak en hoeveel het middel wordt toegediend, bepaalt de MDL-arts. Bij het begin van de behandeling krijgt u in zes weken driemaal een infuus. Als het middel goed aanslaat, wordt u voor onbepaalde tijd gemiddeld een keer per acht weken een aantal uren opgenomen om het middel als onderhoudsmedicijn toegediend te krijgen.
- Humira wordt eenmaal per twee weken toegediend met een injectie net onder de huid. (subcutaan)
- Simponi wordt eenmaal per vier weken toegediend met een injectie net onder de huid. (subcutaan)
- Stelara wordt een keer via de bloedbaan toegediend. Daarna krijgt u subcutane injecties per drie maanden.

Interacties met andere geneesmiddelen

Biologicals kunnen voor zover bekend veilig worden gebruikt naast andere geneesmiddelen. De

combinatie met andere afweer onderdrukkende medicijnen geeft een relatief verhoogde kans op infecties. Overleg bij twijfel met uw arts.

Mogelijke bijverschijnselen zijn:

- reacties als gevolg van overgevoeligheid van het middel met name bij toediening via infuus (Bloeddrukdaling, huiduitslag en benauwdheid);
- infecties van de bovenste luchtwegen;
- misselijkheid en buikpijn;
- hoofdpijn;
- lokale huidreacties of huidafwijkingen (netelroos).

Deze bijverschijnselen gaan over het algemeen voorbij, maar moet u wel bespreken met uw arts of verpleegkundig specialist.

Mogelijke bijwerkingen:

- verminderde werking van het immuunsysteem waardoor u gevoeliger wordt voor ernstige infecties (circa 1 procent van de patiënten);
- zwelling van handen, voeten, enkels, gezicht, lippen, mond of keel;
- spierpijn, gewrichts-of kaakpijn;
- koorts;
- geler worden van huid of de ogen, donkerkleurige bruine urine;
- spontaan optredende bloedingen, blauwe plekken of bleekheid;
- tintelend en soms doof gevoel in een of meerdere lichaamsdelen;
- beklemmend gevoel op de borst of kortademigheid;
- lokale irritatie of pijn van de huid op de plaats van prikken.

Wanneer u één of meerdere van deze klachten heeft, neem dan contact op met de arts of verpleegkundig specialist.

Zeer zelden zijn tijdens behandeling met biologicals andere auto-immuunziekten ontstaan zoals multiple sclerose (MS). Meld tintelingen, krachtsverlies of slechter zien aan uw arts.

Biologicals spelen niet alleen een rol bij ontstekingsreacties, maar ook bij de afweer. Hierdoor kan de afweer tegen infecties verlaagd worden. Bij het vermoeden op een infectie, huidafwijkingen, het optreden van wondjes en wondinfecties, koorts, misselijkheid, buikpijn of als u geopereerd moet worden, moet u uw behandelend arts waarschuwen. Zo nodig wordt dan de biological gestopt of de toediening uitgesteld. Meld bij een bezoek aan een andere arts/tandarts dat u deze medicijnen gebruikt.

TBC-screening

Tuberculose is een infectieziekte die zich soms jarenlang ongemerkt in de longen ophoudt. Omdat biologicals invloed hebben op het onderdrukken van het natuurlijke afweersysteem, kan deze infectie zich bij het gebruik van een biological zich zomaar openbaren, wat ernstige gevolgen voor uw gezondheid kan hebben. Om dat te voorkomen, laat de arts vooraf een huidtest (mantoux) verrichten bij de GGD en wordt een longfoto gemaakt en bloed geprikt om uit te stuiten dat u besmet bent met de tbc-bacterie in de longen.

Als er sprake is van tbc, wordt u eerst verwezen naar een longarts die u gaat behandelen voordat we opstarten met een biological. Verder is hepatitis A en B en ernstig hartfalen een reden om de biologicals niet te kunnen opstarten.

Soms zijn er redenen om een infuus of een injectie met een biological uit te stellen. Over het algemeen is dat wanneer u een infectie heeft waarvoor u op dat moment een antibiotica gebruikt. Griep is over het algemeen geen reden, omdat dat veroorzaakt wordt door een virus. Als u griep heeft met hoge koorts is het niet verstandig om de toediening met een biological te laten doorgaan. Een makkelijk hulpmiddel, bij de vraag of u wel of niet mag spuiten of een infuus mag krijgen, kan de onderstaande lijst zijn.

De 'gouden' vragen bij biologicalgebruik

Voordat u een volgende biological toediening gaat krijgen, loopt u voor uzelf langs de 'gouden vragen'. Als u een van deze vragen met 'ja' beantwoordt, moet u overleggen met uw huisarts, behandelend arts of verpleegkundig specialist.

- Heeft u koorts, keelpijn of bent u verkouden?
- Heeft u benauwdheidsklachten of hoest u?
- Heeft u diarree?
- Heeft u pijn bij het plassen mogelijk passend bij een urineweginfectie?
- Gebruikt u antibiotica of heeft u dit onlangs gebruikt?
- Bestaat de kans dat u binnenkort wordt geopereerd of dat u behandeld wordt door de tandarts?
- Heeft u bijwerkingen gehad na het vorige infuus/de vorige injectie?
- Bent u van plan naar het buitenland te gaan of bent u pas in het buitenland geweest? Welk gebied?
- Bent u zwanger of heeft u een zwangerschapswens?
- Heeft u wondjes die erg slecht genezen? Let vooral op wondjes als gevolg van het knippen van (teen)nagels, (steen)puisten, uitslag of gebitsproblemen.

(Opnieuw) starten met een biological

Een allergische reactie treedt meestal op tijdens de toediening van een biological via de bloedbaan. De toediening wordt dan gestaakt en indien nodig worden medicijnen toegediend die de allergische reactie oplossen. Uitgestelde overgevoeligheidsreacties kunnen ook voorkomen, maar zijn minder heftig. Deze uitgestelde overgevoeligheidsreacties presenteren zich meestal drie tot twaalf dagen na een infuus met klachten als spierpijn, gewrichtspijn, rugpijn, koorts, uitslag, jeuk, galbulten, heesheid, droge keel, hoofdpijn en/of zwelling van gezicht, lippen of handen. Na een langere onderbreking van een biological (van meerdere maanden tot enkele jaren) neemt de kans op infuusreacties of vertraagde overgevoeligheid toe. Geef aan uw arts door als u in het verleden met een biological bent behandeld.

Controles

In principe zijn bij het gebruik van deze middelen buiten de reguliere controles uitgevoerd door uw behandelend arts geen extra controles noodzakelijk.

Invloed op de zwangerschap en borstvoeding

Overleg altijd met uw behandelend arts als u een zwangerschap overweegt. Wij hebben een folder gemaakt met betrekking tot zwangerschap en IBD. Vraag hiernaar aan uw arts of verpleegkundig specialist.

In principe geldt voor alle zwangerschappen bij u als IBD-patiënt dat u minimaal zes maanden in remissie (vermindering of verdwijning van ziekteverschijnselen) van ziekte moet zijn voordat u zwanger mag worden.

Infliximab, humira en golimumab worden gedurende de zwangerschap nog gebruikt tot en met week 20/32. Twee tot drie weken na de zwangerschap starten we deze medicijnen weer op. De medicatie kan dan eventueel worden aangepast of vervangen. Borstvoeding geven wordt afgeraden als weer gestart bent met de biologicals. Van de andere biologicals is (nog) niet goed bekend of de middelen veilig zijn tijdens de zwangerschap. Overleg dat met u arts of verpleegkundig specialist.

Autorijden

Biologicals geven geen sufheid of slaperigheid. U mag gewoon autorijden of apparaten bedienen gedurende de behandeling. Middelen tegen allergische reacties, zoals Tavegil, kunnen wel sufheid geven. Deze middelen worden bij infuusreacties soms voor of tijdens infusen gegeven.

Reizen en vaccinatieadvies

Het wordt afgeraden om bij het gebruik van biologicals naar landen te reizen zonder goede medische en hygiënische voorzieningen. Overleg dat met uw behandelend arts. Het reizen naar gebieden waar toediening van een levend vaccin vereist is, wordt ten strengste ontraden. U mag tijdens behandeling met biologicals niet met levend vaccin gevaccineerd worden. De andere, niet levende vaccins, mogen wel gegeven worden. Overleg met uw plaatselijke GGD voor een vaccinatieadvies.

Het is verstandig om jaarlijks de griepvaccinatie bij uw huisarts te halen. Geef dit op tijd aan bij de huisarts als u hiervoor niet automatisch uitgenodigd wordt. Overleg bij twijfel met uw behandelend arts.

Aanvullende informatie

Door de ingewikkelde manier van produceren zijn deze middelen erg kostbaar. Ze worden dan ook alleen in het ziekenhuis toegediend en wel op de afdeling Dagbehandeling (ETZ TweeSteden) of verpleegafdeling etage C, kamer 1 t/m 16 (ETZ Elisabeth). Kant-en-klare injecties worden alleen door de ziekenhuisapothekers uitgeleverd op locatie ETZ TweeSteden en ETZ Elisabeth.

Tot slot

Als u nog vragen heeft, neem dan contact op met de MDL-arts of de verpleegkundig specialist.

Belangrijke telefoonnummers

ETZ (Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis): (013) 221 00 00

Polikliniek Maag-, Darm- en Leverziekten: (013) 221 02 00

**Locatie ETZ Elisabeth
Route 24 en 30
Afdeling endoscopie
Route 50**

**Locatie ETZ TweeSteden
Afdeling Endoscopie:
Route 59**

Maag-, Darm-, Leverziekten, 41_1188 01-19

Copyright® ETZ
Afdeling Communicatie
Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.